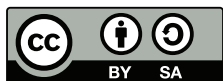

Литература:

DUDEK, A. (red.): *Czas w kulturze rosyjskiej. Vremja v russoj kul'ture*. Kraków: Wydawnictwo Księgarnia Akademicka, 2019. Seria Antropologia Kultury Rosyjskiej. ISBN 978-83-8138-138-3.

This work can be used in accordance with the Creative Commons BY-SA 4.0 International license terms and conditions (<<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>>). This does not apply to works or elements (such as images or photographs) that are used in the work under a contractual license or exception or limitation to relevant rights.

<https://doi.org/10.5817/OS2021-3-12>

Eurasijci, Eurasie a eurasijská studia v kontextu ruského světa

FRIESS, N., KAMINSKIJ, K. (eds): *Resignification of borders: Eurasianism and the Russian world*. Berlin: Frank & Timme, Verlag für wissenschaftliche Literatur, 2019. Ost-West-Express, Band 37. ISBN 978-3-7329-0570-6.

„Suddenly, ‚Eurasia‘ is everywhere“ – tímto postřehem ze studie Stephena Kotkina začíná úvodní článek nové kolektivní monografie věnované problematice eurasijství a koncepci tzv. Ruského světa. Publikace byla sestavená pod editorským dohledem Niny Friess a Konstantina Kaminského, kteří v současnosti působí na Humboldtově univerzitě v Berlíně (Katedra slovanských studií) a přináší řadu tematicky široce uchopených studií, soustředěných na reflexi eurasijských koncepcí zejména v geopolitickém a kulturním areálu Ruska a Střední Asie.

Úvodní editorský článek si klade za cíl nejen stručné představení jednotlivých textů, ale poskytuje i zásadní a metodologicky zajímavě uchopený pohled na eurasijské koncepcce a jejich vztah k problematice Ruského světa. Kromě nutného představení eurasijství jako ideologického hnutí, jež vzniklo v prostředí meziválečné ruské emigrace se Friess a Kaminskij soustředili zejména na to, jakým způsobem se v současnosti s tímto termínem operuje v kontextu širšího akademického diskursu. Právě v tomto ohledu je zde citován výše uvedený postřeh Stephena Kotkina, jež v první dekádě 21. století poukázal na výraznou rozpínavost eurasijství nikoliv jako specifické ideologie, ale jako pojmu, jež se zejména v západním akademickém prostředí postupně stal synonymem pro označování post-sovětského geopolitického a kulturního prostoru.

Ve zdánlivé opozici vůči eurasijsství může na první pohled působit koncepce Ruského světa, jež byla zformulována již v průběhu 80. let 20. století ale zásadního významu nabyla až na počátku 21. století, kdy získala v Rusku podobu jakési oficiální soft power strategie. V současnosti je tato iniciativa zastřešená zejména Nadací Ruského světa, jež by se dala připodobnit například k organizaci British Council nebo ke Goethe-Institutu. Friess a Kaminskij ovšem zdůrazňují že mezi eurasijstvím a Ruskými světem je možné najít řadu styčných bodů což zřetelně ilustrují i jednotlivé texty dané monografie.

Problematice Ruského světa v širším areálu východní Eurasie Konstantin Kaminskij věnoval samostatný článek. Jeho studie se soustředila na environmentální aspekty dané oblasti a reflexi této problematiky v rámci intelektuálního odkazu sovětského historika Lva Nikolajeviče Gumiljova.

Nina Friess se k otázkou Ruského světa zabývala v rámci analýzy nové rusofonní literatury v Kazachstánu. Autorka se zaměřila na postavení rusky píšících kazašských autorů ke koncepci Ruského světa a poukázala na mechanismy s jejichž pomocí tyto autoři využívají danou koncepci v rámci propagace vlastních idejí potenciálnímu ruskojazyčnému publiku, jehož počet daleko přesahuje domácí čtenářkou základnu Kazachstánu.

Velmi přínosnými se jeví také dvě studie, jež reflektují problematiku Ruského světa a eurasijsství v kontextu islámského kulturně-ekonomického prostředí. Victoria Abakumovskikh se zde soustředila na analýzu specifického islámského ekonomického modelu Tatarstanu. Autorka zde poukázala především na úzké propojení mezi islámským náboženstvím jako stavebním kamenem tatarské národní identity a jeho politickými a ekonomickými konotacemi. Specifiky islámského eurasijsství se zabývala také dvojice autorů Gulnaz Sibgatulina a Michael Kemper, kteří ve společném článku přiblížili ambivalentní postoj ruských neoeurasijců k islámskému náboženství a současně se pokusili popsat poněkud paradoxní implementaci eurasijsství jako primárně imperiální ideologie úzce propojení s pravoslavím v textech současných předních islámských intelektuálů.

Eurasijsství v ruském kulturním a geopolitickém kontextu jsou v monografii věnovány tři studie. První z nich se soustředila na srovnání eurasijského imperialismu a západního universalismu v kontextu meziválečného eurasijsství 20. let 20. století. Erik Martin zde srovnal revisionistické eurasijské teze Nikolaje Sergejeviče Trubeckého s koncepcemi historika Michaila Ivanoviče Rostovceva a zasadil je do širšího kontextu ruského emigrantského intelektuálního myšlení první poloviny 20. století. Druhá studie je věnována publicistickým textům Eduarda Limonova – zakladatele Nacionálně bolševické strany Ruska. Anna Razuvalova se v tomto případě zaměřila především na intelektuální východiska Limonova a jeho kontakt Aleksandrem Duginem – další kontroverzní postavou ruského intelektuálního prostředí a přední osobností tzv. neoeurasijského hnutí. Obě osobnosti Razuvalova ve výsledku zařadila mezi zástupce

tzv. neokonzervativismu jehož výchozí teze se v současném Rusku úzce prolínají s myšlenkami neoeurasijců i s některými aspekty Ruského světa.

Poslední text věnovaný ruskému eurasijství je zaměřen na reflexi dané koncepce v současné ruské literatuře. Clemens Günther a Svetlana Sirotinina zde zdůraznili, že v literárním prostředí mají eurasijské koncepce velmi široké ideové rozpětí, jež daleko přesahuje tradiční vnímání eurasijství jako výlučně geopolitické ideologie, zformované v prostředí ruské meziválečné emigrace. Při analýze vybraných děl reflektujících eurasijskou problematiku Günther a Sirotinina vymezili přinejmenším pět specifických koncepčních přístupů k dané problematice (imperiální eurasijství, ironické eurasijství, postkoloniální eurasijství, regionální eurasijství a biografické eurasijství).

V širším kontextu tato i všechny další výše uvedené studie zřetelně reflektují velmi výraznou plasticitu a ohebnost eurasijských koncepcí nejen v rámci jejich praktické implementace v kontextu postsovětského politického, ekonomického a kulturního areálu, ale také ve specifických akademického výzkum dané problematiky. V tomto kontextu monografie velmi zdařile reflektuje šíři a komplexnost eurasijství a Ruského světa a přináší do jejich odborného výzkumu množství nových tematických i metodologických podnětů.

Michal Racyn

Literatura:

FRIESS, N., KAMINSKIJ, K. (eds): *Resignification of borders: Eurasianism and the Russian world*. Berlin: Frank & Timme, Verlag für wissenschaftliche Literatur, 2019. Ost-West-Express, Band 37. ISBN 978-3-7329-0570-6.

Toto dílo lze užit v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-SA 4.0 International (<<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>>). Uvedené se nevztahuje na díla či prvky (např. obrazovou či fotografickou dokumentaci), které jsou v díle užity na základě smluvní licence nebo výjimky či omezení příslušných práv.